

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آشنایی با جایگاه بسته آموزشی

به مثابه رویکردی در تولید
منابع آموزشی استاندارد
و نقش آن در تحقق برنامه درسی

(با نگاهی به وظایف و فعالیتهای معاونان پژوهش و نیروی انسانی استانها)

دکتر مرتضی مجدفر
تهران - ۲۱ آذر ماه ۱۳۹۵

هدف های یادگیری این بخش از نشست:

هدف های شناختی

پس از پایان این نشست، شما به گسترش شناخت تدریجی خود در موارد زیر ابراز علاقه خواهید کرد:

۱. علت شکل گیری و گسترش بسته های آموزشی، در برنامه های درسی کشورهای گوناگون را توضیح دهید.
۲. جایگاه بسته های آموزشی در فرآیند برنامه ریزی درسی مدارس و مدیریت کلاس درس را شناسایی کنید.
۳. بسته های آموزشی را تعریف کنید و اجزای آن را فهرست نمایید.
۴. تولید کنندگان اصلی و فرعی بسته های آموزشی را بشناسید.
۵. با چند نمونه از بسته های آموزشی تولید شده در ایران و جهان و تفاوت آنها با کیت های رایج آشنا شوید.

هدف‌های عاطفی

انتظار این است که شما پس از حضور در این نشست، به تدریج:

۱. «بسته‌های آموزشی» را به عنوان نرم‌افزاری کارآمد، ارج بنهید.
۲. برای تهیه استانداردهای تولید اجزای گوناگون این نرم‌افزار آموزشی بسیار مناسب، با توجه به حوزه فعالیت خود در استان اقدام کنید.
۳. تلاش کنید معلمان استان شما، اجزای گوناگون این نرم‌افزار آموزشی را در سازماندهی راهبردهای یاددهی - یادگیری خود، آن چنان به کار بگیرند و تکامل ببخشند که بخشی از ویژگی‌های روش تدریس و مدیریت کلاس درس آنان باشد.

تعریف بسته آموزشی

بسته آموزشی، یک نرم‌افزار آموزشی کارآمد است که علاوه بر آن که یک سیستم کامل از فعالیت‌های یادگیری را عرضه می‌کند، در انفرادی کردن آموزش و پرورش استعدادها و توانمندی‌های بالقوه دانش‌آموزان و نیز علمی کردن ارزشیابی از آموخته‌های دانش‌آموزان و آزمون‌ها و ابزارهای اندازه‌گیری تشخیصی؛ و مجموعه فعالیت‌های انفرادی و گروهی آنها و نیز تبیین و شناسایی تجهیزات دیداری - شنیداری و وسایل آموزشی مورد استفاده در کلاس درس، و ارائه راهنمای تدریس و الگوهای طراحی آموزشی و طرح درس می‌تواند یاری دهنده کار تعلیم و تربیت باشد.

اجزای بسته‌های آموزشی کدام است؟

در حال حاضر، پنج بخش زیرین را از اجزای اصلی بسته‌های آموزشی به شمار آورده‌اند:

۱. مواد یادگیری انفرادی برای فراگیرندگان؛

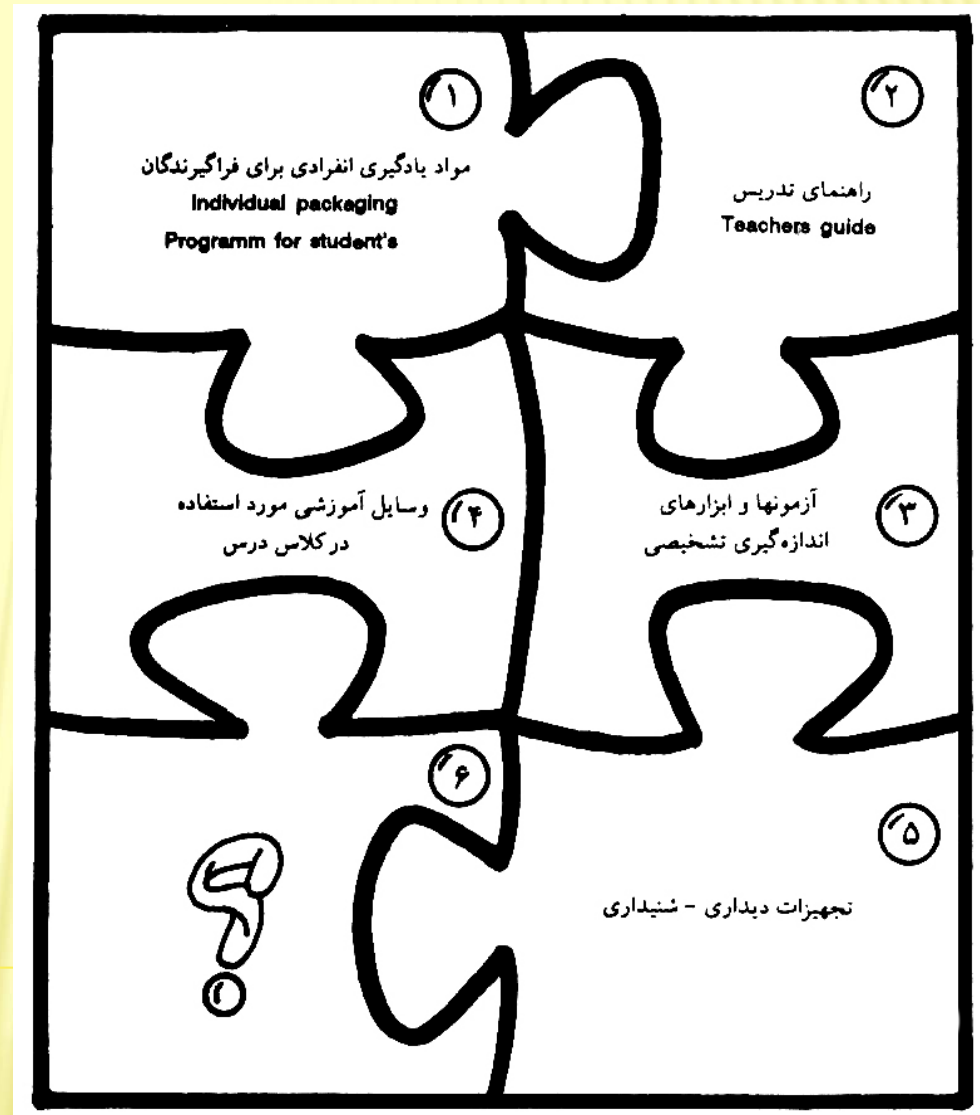
۲. راهنمای تدریس؛

۳. آزمون‌ها یا ابزارهای اندازه‌گیری تشخیصی؛

۴. وسایل آموزشی مورد استفاده در کلاس درس؛

۵. تجهیزات دیداری – شنیداری.

جزء جدید این پازل چه نام خواهد
داشت و چه وظایف و کارکردهایی را
برعهده خواهد گرفت؟
آیا می‌توانید حدس بزنید.

نمودار پازل اجزای اساسی بسته آموزشی

تشریح اجزای بسته‌های آموزشی

الف) مواد یادگیری انفرادی برای فراگیرندگان، شامل:

♦ تکالیف گوناگون برای یادگیری‌های انفرادی دانش‌آموزان (به صورت سنتی؛ شامل: مجموعه های تک برگ، چند برگ و دفترچه ای نوشتاری - چاپی و به صورت مدرن؛ شامل: نرم افزارهای آموزشی کامپیوتری مبتنی بر آموزش برنامه ای و تکنولوژی واقعیت افزوده)

♦ راهبردهایی برای متون و مجموعه‌های مختلف یادگیری‌های انفرادی موجود در بسته برای کاربران بسته آموزشی؛

♦ کتاب درسی (به همراه فهرست مشخصات یا اصل کتاب‌های آموزشی و مرتبط با موضوع بسته آموزشی)؛

♦ کتاب‌های کار، کاربرگها، مجموعه‌های تمرین و دفاتر کمک آموزشی (ویژه برنامه درسی مورد بحث)؛

♦ فهرستی از کتابهای آموزشی و مرتبط در زمینه ماده درسی مربوط به بسته آموزشی.

ب) راهنمای تدریس

◀ هدف‌های برنامه‌ی درسی یا کتاب درسی

◀ رهنمودهایی برای استفاده از برنامه‌ی درسی (اصول اساسی و منطقی موجود در تدوین برنامه‌ی

درسی)

◀ مطالب مربوط به سابقه‌ی موضوع درسی (ارتباطات عمودی و افقی مطالب، اطلاعات مرجع و ...)

◀ مواد آموزشی تکمیلی ← ویژه‌ی معلم

◀ ویژه‌ی فراگیرندگان ←

◀ مجموعه طرح درس‌های پیشنهادی (سالانه، فصلی یا ترمی، ماهانه، هفتگی و روزانه)

◀ مجموعه راهبردهای یاددهی - یادگیری

ج) آزمون ها و ابزارهای اندازه گیری تشخیص و کنترل یادگیری

- ◀ مجموعه سؤالات استاندارد نشده ماده درسی؛
 - ◀ مجموعه سؤالات استاندارد شده ماده درسی؛
 - ◀ مجموعه آزمون های روزانه، هفتگی، میان ماهی، ماهانه، ترمی و پیشرفت تحصیلی ماده درسی؛
 - ◀ راهبردهایی برای گروه بندی و استفاده از ابزارهای گروه بندی؛
 - ◀ راهبردهایی برای کنترل یادگیری و مقایسه های موردی؛
 - ◀ راهبردهایی برای شناسایی سطح یادگیری مطلوب.
- (یادگیری تسلط یاب یا Mastery Learning)

د) وسایل آموزشی مورد استفاده در کلاس درس

◀ وسایل آموزشی نمایشی

◀ وسایل آموزشی مرجع

◀ وسایل آموزشی گروهی

همراه با اصل یا آلبوم مشخصات و تصاویر وسایل آموزشی نمایشی / مرجع و گروهی

هـ) تجهیزات دیداری – شنیداری

علاوه بر تجهیزات دیداری – شنیداری عمومی، آن دسته از برنامه‌های دیداری – شنیداری دیگر که جزء بسته آموزشی است و می‌تواند برای مقاصد گوناگون به کار رود، به شرح زیر است، البته با گسترش دنیای مجازی، اجزای فراوانی نیز به همین بخش افزوده شده است:

- ◀ مجموعه مهارت‌های شروع و نقطه آغاز بحث
- ◀ مجموعه بازی‌های آموزشی مربوط به موضوع درس
- ◀ مجموعه امکانات تشریحی (نوارهای صوتی به اشکال گوناگون)
- ◀ مجموعه امکانات تصویری (فیلم‌های ویدئویی و غیر ویدئویی، اسلایدها، فیلم استریپ‌ها، ورقه‌های شفاف، اتصال به شبکه‌های کامپیوتری از طریق سایتها، وبلاگها، گروهها، کانالها و نیز نرم افزارهای گوناگون)
- ◀ مجموعه آشنایی با شخصیت‌های علمی – اجتماعی (جزء دیداری / جزء شنیداری)
- ◀ مجموعه وسایل دیداری – شنیداری عام و خاص (اصل وسیله یا توضیح در آلبوم ویژه).

(و) بخش های دیگر بسته آموزشی

معمولاً در درون هر بسته آموزشی، ۲ مجموعه دیگر نیز مشاهده می شود:

◀ مجموعه نحوه استفاده از بسته آموزشی (برای استفاده کاربران)

◀ مجموعه گزارش طراحی، تولید و ساخت بسته آموزشی.

برخی از مؤسسات تولید کننده بسته های آموزشی، این دو مجموعه را در

قالب کتابچه «راهنما» ارائه می کنند.

چگونگی تهیه بسته آموزشی

کاربران، معمولاً بسته های آموزشی را از طریق یکی از ۴ روش زیر تهیه می کنند:

◀ **نخست**) طراحی و تولید به شکل شخصی یا گروهی در مراکز یادگیری مدرسه ای؛

◀ **دوم**) طراحی و تولید به شکل گروهی در مرکز یادگیری یا دپارتمانهای آموزشی منطقه ای، استانی؛

◀ **سوم**) خرید بسته های آموزشی آماده مبتنی بر برنامه های درسی از تولیدکنندگان حرفه ای بسته آموزشی؛

◀ **چهارم**) خرید بسته های آموزشی آماده مبتنی بر برنامه های درسی از تولیدکنندگان حرفه ای بسته آموزشی و به روزآوری و منطبق ساختن آن با نیازهای اختصاصی خود با یکی از روش های ۱ و ۲.

تکلیف برای انجام توسط استانها

◀ **اجباری:** یک برنامه درسی را از میان دروسی که کتابهای درسی آنها در سالهای اخیر و بر اساس برنامه درسی ملی تولید شده است، انتخاب کنید و پس از تأیید توسط سازمان پژوهش، نسبت به تولید یکی از اجزای بسته آموزشی این برنامه درسی اقدام کنید.

◀ **انتخابی و تشویقی:** یک برنامه درسی را از میان دروسی که کتابهای درسی آنها در سالهای اخیر و بر اساس برنامه درسی ملی تولید شده است، انتخاب کنید و پس از تأیید توسط سازمان پژوهش، نسبت به تولید تمامی اجزای بسته آموزشی این برنامه درسی اقدام کنید.

موفق باشید.

